

Wytyczne EBA dotyczące udzielania i monitorowania kredytów

25 stycznia 2021

Zakres stosowania

Wytyczne koncentrują się na udoskonaleniu praktyk i ochronie konsumentów

- ❖ Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EUNB) opublikował w dniu 29 maja 2020 r. finalną wersję Wytycznych dotyczących udzielania i monitorowania kredytów, które mają zastosowanie do wszystkich instytucji kredytowych w Europie i mają wpływ na istniejące instrumenty kredytowe, w tym ich refinansowanie, a także na nowe instrumenty kredytowe.
- ❖ Wytyczne określają oczekiwania nadzorcze w zakresie standardów podejmowania, zarządzania i monitorowania ryzyka kredytowego, a także zapewniają odpowiednie praktyki w obszarach takich jak ochrona konsumentów i przeciwdziałanie praniu pieniędzy.

Kluczowe cele

Poprawa praktyk

Poprawa praktyk stosowanych przez instytucje i związanych z nimi zasad zarządzania, procesów i mechanizmów w zakresie udzielania kredytów.

Ochrona konsumentów

Zapewnienie, że praktyki instytucji są dostosowane do zasad ochrony konsumentów i respektują sprawiedliwe ich traktowanie.

Zapewnienie odpowiednich standardów

Zapewnienie wprowadzenia przez instytucje ostrożnych standardów udzielania kredytów, aby zapobiec sytuacji, w której nowo powstałe kredyty będą w przyszłości zagrożone.

Podjęcie ryzyka kredytowego a ochrona konsumentów

Obowiązek dokonania przez kredytodawcę, przed zawarciem umowy, oceny zdolności kredytowej kredytobiorcy ma na celu **ochronę konsumentów przed ryzykiem nadmiernego zadłużenia i bankructwa**, a tym samym zapewnienie odpowiedzialnego udzielania kredytów.

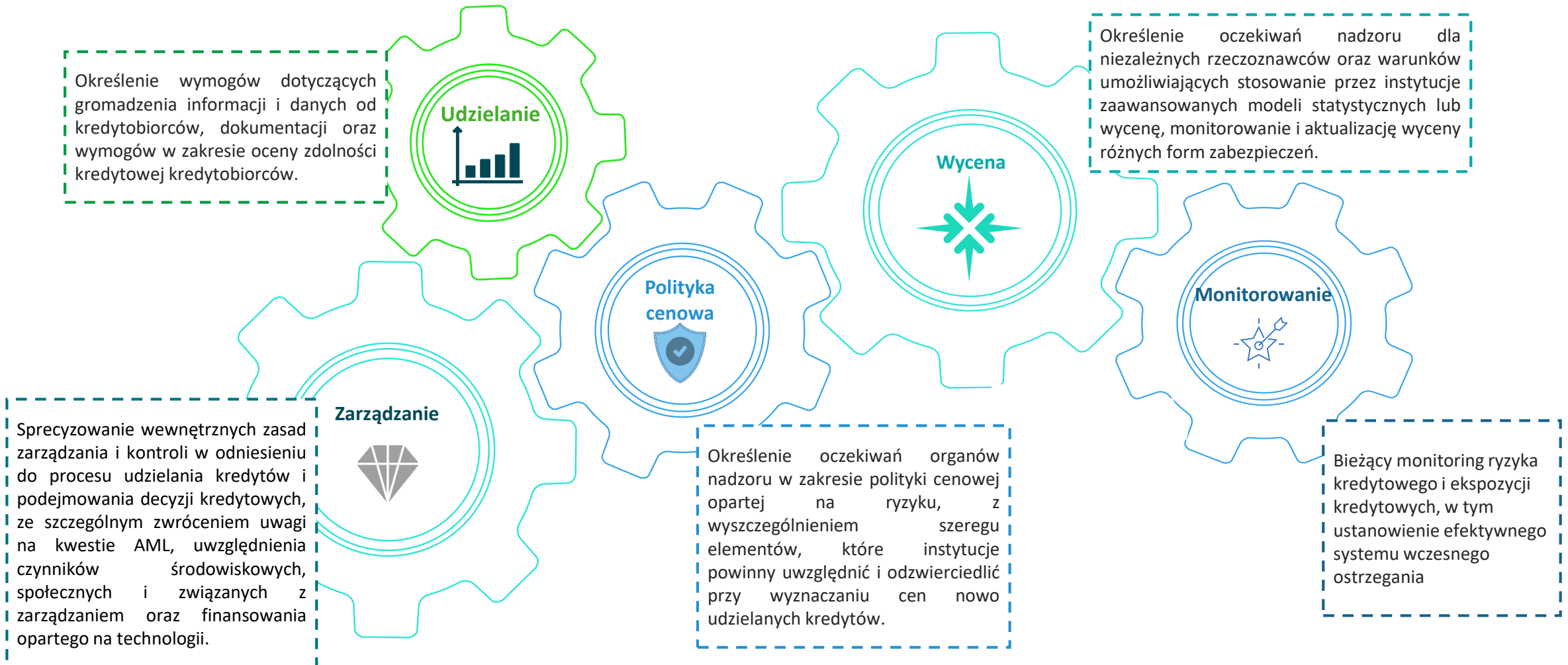

- Wymogi dotyczące udzielania kredytów (w szczególności ocena klienta) powinny a wymogi dotyczące polityki cenowej i wyceny zabezpieczenia mogą być stosowane **wobec wierzycieli objętych zakresem stosowania Dyrektywy 2014/17/UE i Dyrektywy 2008/48/UE, niebędących instytucjami kredytowymi.**
- Wytyczne będą stosowane na poziomie indywidualnym, subskonsolidowanym i skonsolidowanym, tzn. wytyczne będą miały zastosowanie również do **niebankowych instytucji finansowych wchodzących w skład grup bankowych w UE oraz do pozaunijnych podmiotów zależnych.**

Kompleksowe podejście EBA do procesu udzielania kredytów

Wytyczne koncentrują się na 5 obszarach

Wytyczne mają na celu zapewnienie, aby praktyki udzielania kredytów były dostosowane do **zasad ochrony konsumentów i respektowały sprawiedliwe traktowanie konsumentów.**

Zasada proporcjonalności ma zastosowania dla Wytycznych

Projekt wytycznych uwzględnia trzy rodzaje proporcjonalności:

w odniesieniu do
rozmiaru i stopnia
złożoności
instytucji

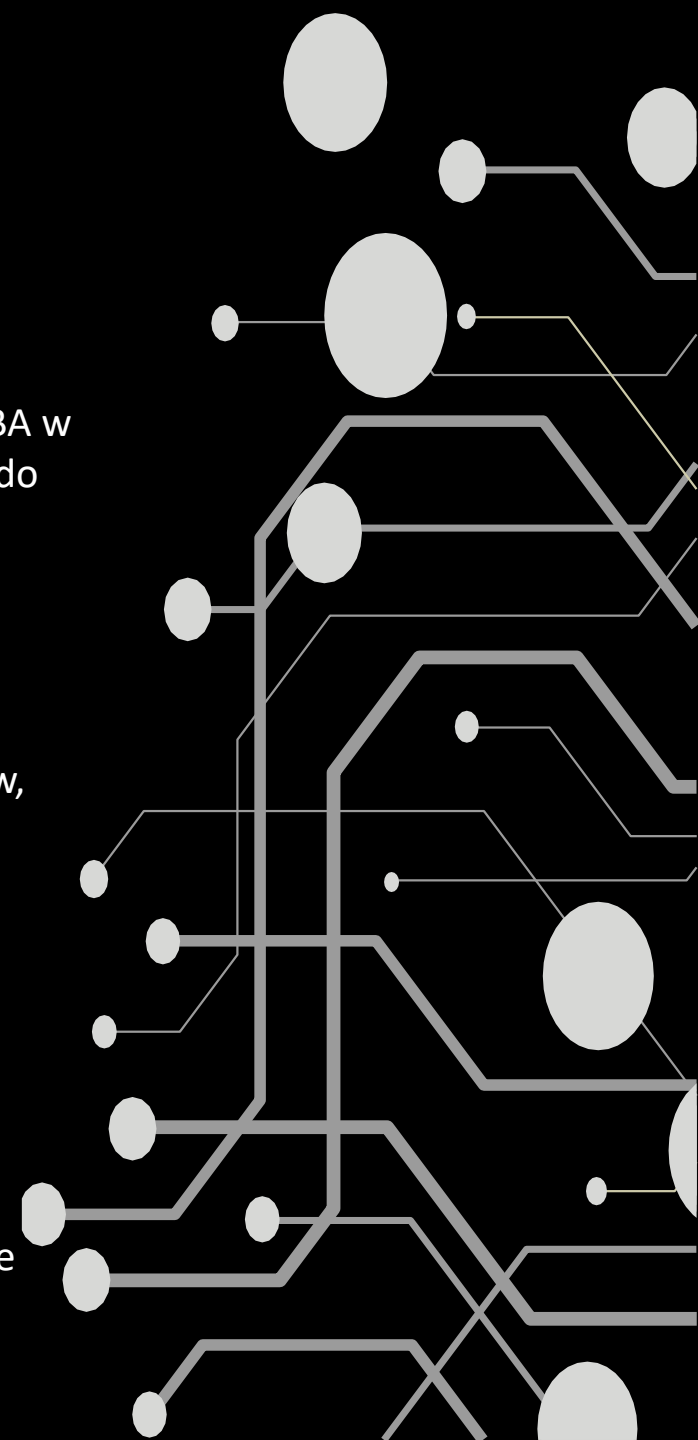
- Ma zastosowanie do wymogów dotyczących zarządzania wewnętrznego (sekcja 4)
- Kryteria proporcjonalności zostały wyjaśnione w Wytycznych EBA w sprawie zarządzania wewnętrznego (bezpośrednie odniesienie do Tytułu I EBA/GL/2017/11)

w odniesieniu do
rozmiaru i stopnia
złożoności
instrumentu
kredytowego

- Stosuje się do wszystkich innych wymogów: udzielania kredytów, polityki cenowej, wyceny i monitorowania

brak
proporcjonalności

- Aspekty ochrony konsumentów określone w Wytycznych dotyczące oceny zdolności kredytowej konsumentów nie powinny podlegać stosowaniu zasady proporcjonalności
- Ramy ochrony konsumentów powinny być stosowane niezależnie od rozmiaru i stopnia złożoności instytucji lub kredytu

Harmonogram wdrażania

Wytyczne mają zastosowanie od 30 czerwca 2021 r.

- 1 W dniu 29 maja 2020 r. EBA opublikowała Wytyczne dotyczące udzielania i monitorowania kredytów (EBA/GL/2020/06). Pierwotny termin obowiązywania został przesunięty, a **wytyczne będą stosowane od dnia 30 czerwca 2021 r. (w odniesieniu do nowo powstałych kredytów)**.

- Ponadto EBA dopuszcza **szereg rozwiązań przejściowych** w kontekście COVID-19 oraz potrzeby dalszego udzielania przedsiębiorstwom kredytów:

	Czerwiec 2020	Czerwiec 2021	Czerwiec 2022	Czerwiec 2023	Czerwiec 2024
Opublikowanie	■ ■ ■ ■ ■				
Zastosowanie Wytycznych do nowo powstałych kredytów		■ 1	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■
Zastosowanie Wytycznych do istniejących kredytów, które były renegotjowane			■ 2	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■
Zastosowanie pełnych wymogów dotyczących monitorowania w odniesieniu do istniejących kredytów					■ 3

Dwuletni okres przejściowy dla stosowania wytycznych w odniesieniu do renegotjowanych kredytów.

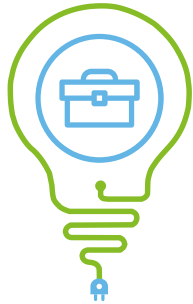
- 2 **Zastosowanie Wytycznych do istniejących kredytów, które były renegotjowane.** Należy zauważyć, że wymogi dotyczące udzielania kredytów określone w rozdziale 5 wytycznych będą miały również zastosowanie do kredytów, które istnieją już na datę obowiązywania, a których warunki zostały zmienione po dacie obowiązywania, w wyniku renegotjacji lub zmiany warunków umownych. Zastosowanie Wytycznych do tych kredytów będzie jednak miało miejsce dopiero od dnia 30 czerwca 2022 r.*.
- 3 **Zastosowanie pełnych wymogów dotyczących monitorowania w odniesieniu do istniejących kredytów.** Firmy będą mogły zaadresować luki w danych i dostosować proces monitoringu i infrastrukturę do dnia 30 czerwca 2024 r., zgodnie z datą obowiązywania pełnych wymogów dotyczących monitoringu w odniesieniu do istniejących kredytów.

* Pod warunkiem, że zmiany nastąpią po zatwierdzeniu konkretnej decyzji kredytowej i jeśli ich wprowadzenie wymaga nowej umowy kredytowej z kredytobiorcą lub aneksu do istniejącej umowy.

Wybrane obszary oddziaływania

Banki powinny szybko się dostosować

Innowacje oparte na technologii

- Korzystając z opartych na technologii innowacji, instytucje powinny być w stanie **zrozumieć modele, środki, wyniki i wpływ stosowanej technologii**.
- Ryzyko powinno być odpowiednio uchwycone w ramach zarządzania ryzykiem i kontroli.
- Wszystkie procesy powinny być odpowiednio udokumentowane w ramach dedykowanych polityk i procedur.

Ocena klienta/transakcji

- Wytyczne wprowadzają wymogi względem oceny klienta/transakcji w podziale na poszczególne grupy klientów (konsumenci, mikro i małe przedsiębiorstwa, średnie i duże przedsiębiorstwa) oraz wyróżniają szczególne wymogi dla wybranych typów transakcji (finansowanie nieruchomości, inwestycje związane z nieruchomością, shipping finance, project finance, transakcje lewarowane)
- Podkreślona jest rola **analizy wrażliwości** ze zróżnicowanymi wymogami dla poszczególnych grup (aż do analizy wielu wskazanych scenariuszy dla średnich i dużych przedsiębiorstw)
- Ocena powinna być prowadzona na bazie **jednolitego obrazu klienta**.

Uwzględnienie czynników środowiskowych, społecznych i związanych z zarządzaniem (ESG)

- W wytycznych określono nowe wymogi dotyczące **uwzględnienia czynników ESG a także ryzyk z nimi powiązanych w apetycie na ryzyko kredytowe oraz zasadach postępowania w zakresie zarządzania ryzykiem, zasadach postępowania i procedurach dotyczących ryzyka kredytowego**.
- Ponadto instytucje powinny brać pod uwagę **ryzyka związane z czynnikami ESG wpływające na sytuację finansową kredytobiorców**.

Polityka cenowa oparta na analizie ryzyka

- W **polityce cenowej** instytucje powinny uwzględniać i odzwierciedlać wszystkie koszty, tj. koszty kapitału, koszty finansowania, koszty operacyjne i administracyjne, koszty ryzyka kredytowego przy uwzględnieniu dotychczasowego doświadczenia i wszelkie inne rzeczywiste koszty związane z danym kredytem.
- **Rentowność powinna być mierzona za pomocą wskaźników skorygowanych o ryzyko**, takich jak ekonomiczna wartość dodana (EVA), zwrot z kapitału skorygowanego o ryzyko (RORAC) oraz zwrot z kapitału skorygowany o ryzyko (RAROC).

Wymogi Wytycznych EBA

Zasady zarządzania w obszarze udzielania i monitorowania kredytów

Zasady zarządzania i ramy kontroli dla procesu udzielania kredytów i podejmowania decyzji kredytowych powinny być solidne i dobrze określone, ze szczególnym uwzględnieniem:

- 01** Odpowiedniej roli organu zarządzającego oraz odpowiedniej kultury ryzyka kredytowego
- 02** Apetytu na ryzyko kredytowe, strategii i limitów ryzyka kredytowego – powiązanie ich z ogólnymi ramami apetytu na ryzyko (RAF), strategią instytucji, planowaniem kapitałowym i płynnościowym;
- 03** Zasady postępowania i procedury w zakresie ryzyka kredytowego – przedstawiające ogólne i szczegółowe kryteria, które należy uwzględnić w tych politykach, ze szczególnym uwzględnieniem czynników ESG, AML i innowacji w udzielaniu kredytów opartych na technologii;
- 04** Proces decyzyjny związany z kredytem – przydzielenie decydentów powinno odzwierciedlać przekazywanie apetytu na ryzyko kredytowe w obrębie organizacji i opierać się na obiektywnych kryteriach w tym wskaźnikach ryzyka; podkreślenie kwestii niezależności
- 05** Wymagania dotyczące solidnego i skutecznego zarządzania ryzykiem i ram kontroli wewnętrznej;
- 06** Zasoby, umiejętności, systemy informatyczne, infrastruktura danych potrzebne do ostrożnego i solidnego procesu podejmowania decyzji kredytowych;
- 07** Zastosowanie ogólnych wymogów w zakresie wynagrodzenia w kontekście podejmowania ryzyka kredytowego.

Potencjalne obszary prac

- Przegląd i dostosowanie polityk i procedur dotyczących ryzyka kredytowego, w tym udziału zarządu w procesie
- Przegląd i dostosowanie apetytu na ryzyko kredytowe, strategii i limitów
- Przegląd i udoskonalenie ram apetytu na ryzyko (RAF)
- Przegląd całego procesu podejmowania decyzji dotyczących udzielania i monitorowania kredytów
- Optymalizacja zasad zarządzania ryzykiem kredytowym
- Przegląd i dostosowanie zasad wynagradzania w kontekście udzielania i monitorowania kredytów

Innowacje oparte na technologii

Wytyczne poruszają temat wykorzystania technologii w procesie kredytowym

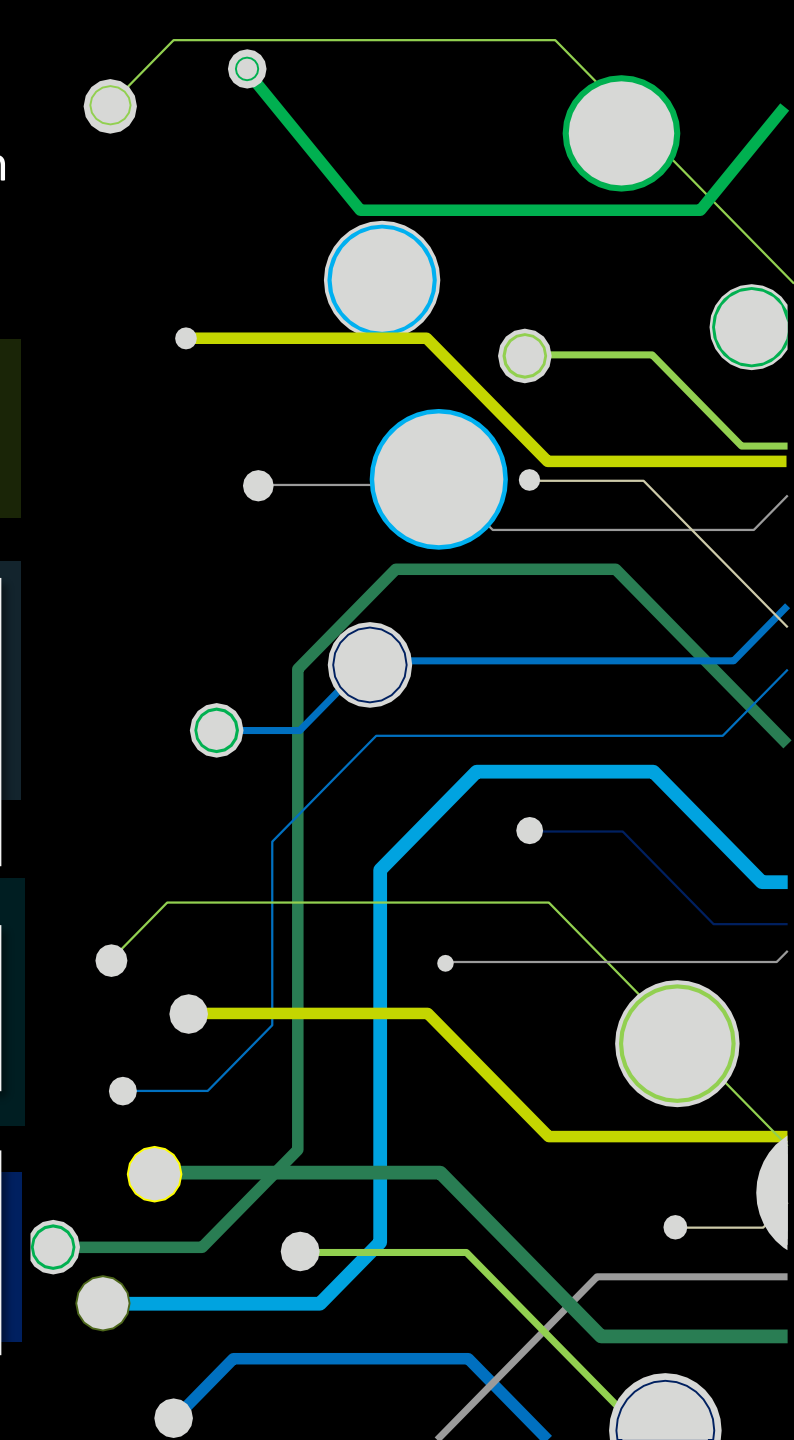
Wszystkie kroki, a w szczególności kroki decyzyjne w procesie kredytowym powinny być jasne, przejrzyste i identyfikowalne

➤ **Rezultaty powinny być wytłumaczalne i interpretowalne**

- **Wytłumaczalność** gwarantowana przez możliwość wyjaśnienia **jak** osiągnięty został wynik algorytmu
- **Interpretowalność** jako możliwość wskazania czynników, które doprowadziły do wyniku. Algorytmy wobec tego powinny nie osiągać wysokiego stopnia skomplikowania, a modele w nich zaszyte powinny być co do zasady proste.

- **Release produkcyjny** w ramach standardowego procesu zarządzania zmianą w instytucji, ale w szczególności: przed wdrożeniem produkcyjnym przeprowadzane są testy integracyjne dla wszystkich części systemu zapewniające poprawność działania procesu zgodnie z założeniami e2e.

- **Mechanizmy kontrolne** powinny obejmować przełamania, procedury eskalacji w ramach standardowej macierzy kompetencji, z uwzględnieniem narzędzi oceny jakościowej (zawierającej element expert judgement oraz limity ilościowe).

Ramy procesu kredytowego wg wytycznych

Aspekty poruszane w wytycznych wymagające oceny stopnia dopasowania

1

Gromadzenie informacji i dokumentacji

Przed zawarciem umowy kredytu instytucje i kredytodawcy powinni posiadać dostateczne, prawidłowe i aktualne informacje oraz dane konieczne do dokonania oceny zdolności kredytowej i profilu ryzyka kredytobiorcy.

2

Ocena zdolności kredytowej kredytobiorcy

Instytucje powinny analizować wnioski kredytobiorców w celu zapewnienia ich zgodności z apetytem instytucji na ryzyko kredytowe, jej zasadami postępowania, kryteriami udzielenia kredytu, limitami i odpowiednimi wskaźnikami.

3

Wycena zabezpieczeń

Jeżeli instrument kredytowy jest zabezpieczony nieruchomością lub ruchomością, instytucje powinny zapewnić przeprowadzenie dokładnej wyceny zabezpieczenia w chwili udzielania kredytu.

4

Decyzja kredytowa i umowa kredytu

Instytucje powinny opracować odpowiednią dokumentację związaną z decyzjami kredytowymi oraz umowami kredytu w sposób, który pomoże zidentyfikować nieprawidłowe przedstawianie informacji przez wszystkie zaangażowane strony i zapobiegać takim sytuacjom.

5

Monitorowanie

Instytucje powinny posiadać stabilne i skuteczne ramy monitorowania, wspierane adekwatną infrastrukturą danych.

Typowe zadania

Przegląd lub opracowanie wewnętrznych polityk i procedur niezbędnych do gromadzenia informacji

Przegląd polityki i procedur udzielania kredytów konsumentom, mikro- i małym przedsiębiorstwom oraz średnim i dużym przedsiębiorstwom

Opracowanie niezbędnych narzędzi ułatwiających analizę wrażliwości zarówno w przypadku scenariusza idiosynkratycznego, jak i makro-ekonomicznego

Przegląd informacji wykorzystywanych do oceny kredytobiorcy

Analiza dostępności danych (dla całego procesu udzielania kredytu)

Analiza dostępności danych (dla procesów monitorowania)

Gromadzenie informacji i dokumentacji kryteria oceny

Kredyt dla konsumenta

01

Klient

- Potwierdzenie tożsamości
- Potwierdzenie miejsca zamieszkania

02

Źródło finansowania

- Potwierdzenie zatrudnienia, w tym rodzaj, sektor, status oraz okres zatrudnienia
- Potwierdzenie dochodu lub innych źródeł spłaty obejmujące rozsądny okres, w tym paski wynagrodzenia, aktualne wyciągi z rachunku oraz poddane audytowi lub zweryfikowane przez specjalistów rozliczenia (dla osób samozatrudnionych)
- Informacje o aktywach i zobowiązaniach finansowych, np. wyciągi z rachunków oszczędnościowych i kredytowych wskazujące saldo kredytu do spłaty

03

Zobowiązania

- Informacje o innych zobowiązaniach finansowych, takich jak alimenty na dzieci, czesne za edukację i alimenty na byłego małżonka/małżonkę – jeżeli dotyczy
- Informacje o strukturze gospodarstwa domowego i osobach pozostających na utrzymaniu
- Potwierdzenie statusu podatkowego

04

Produkt

- W stosownych przypadkach:
 - informacja o przeznaczeniu kredytu
 - potwierdzenie spełnienia warunków możliwości uzyskania kredytu

05

Bazy zewnętrzne

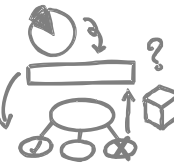
- Potwierdzenie ubezpieczenia na życie dla wskazanych kredytobiorców
- Dane z rejestrów kredytowych lub biura informacji kredytowej lub innych odpowiednich baz danych, obejmujące informacje na temat zobowiązań finansowych i zaległych płatności

Zabezpieczenie

- Informacje o zabezpieczeniu
- Potwierdzenie tytułu własności do zabezpieczenia
- Potwierdzenie wartości zabezpieczenia
- Potwierdzenie ubezpieczenia zabezpieczenia
- Informacje o gwarancjach, innych czynnikach ograniczania ryzyka kredytowego i gwarantach, jeżeli dotyczy
- W przypadku zakupu nieruchomości na wynajem: umowa najmu lub potwierdzenie potencjalnego dochodu z tytułu czynszów
- Pozwolenia i kosztorysy dla budowy nieruchomości lub kredytów remontowych, jeżeli dotyczy

Ocena zdolności kredytowej

Kryteria udzielania kredytów

Szereg kryteriów

- **Dla konsumenta**
 - Definicja dopuszczalnego dochodu
 - Minimalne wymogi dotyczące zabezpieczenia, gwarancji
 - Maksymalne kwoty kredytu, okresy spłaty kredytu
 - Wymogi w zakresie amortyzacji (w tym typ oprocentowania kredytów)
 - Kryteria akceptacji klienta, tj. rodzaj klienta, limit wiekowy klienta, historia kredytowa klienta
 - Limity oparte na analizie ryzyka
 - LTV
 - Polityka zgodności z wymogami makroostrożnościowymi – w stosownych przypadkach
- **Dla firm**
 - Dopuszczalne limity wartości klasycznych miar badania sytuacji finansowej firm: LTV, wskaźnik obsługi długu, ICR, EBIDTA, dźwignia, poziom zadłużenia, wysokość kredytu do kosztów, wskaźnik przepływów środków pieniężnych do obsługi zadłużenia, stopy zwrotu z kapitału własnego, stopy kapitalizacji
 - Standardy służące reagowaniu na **ryzyko związane ze środowiskiem** i ograniczaniu tego ryzyka
 - Polityka zgodności z wymogami makroostrożnościowymi – w stosownych przypadkach
- **Dodatkowe kryteria dla kredytów na nieruchomości komercyjne i shipping finance**

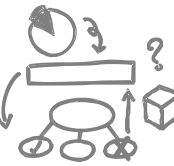

Po procesie konsultacji

Wskazane w wytycznych kryteria udzielania kredytów określają zbiory referencyjne do budowy modeli, a nie minimalne wymagania- w szczególności w przypadku rozwiązań opartych na technologii.

Ocena zdolności kredytowej

Jednolity obraz klienta

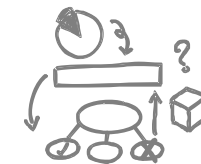
Instytucje i kredytodawcy powinni dysponować prawidłowym, **jednolitym obrazem klienta**, umożliwiającym ocenę zdolności kredytobiorcy do obsługi i spłaty zobowiązań finansowych.

Taki jednolity obraz klienta ma zastosowanie – stosownie do przypadku – **do indywidualnych kredytobiorców, gospodarstw domowych i członków skonsolidowanych grup w przypadku przedsiębiorstw.**

Jednolity obraz klienta powinny uzupełniać przedstawione przez kredytobiorcę informacje na temat **aktywów i zobowiązań w innych instytucjach lub u innych kredytodawców.**

Ocena zdolności kredytowej

Definicja wielkości przedsiębiorstwa

Na kategorię przedsiębiorstw mikro, małych i średnich (MŚP) składają się przedsiębiorstwa, które zatrudniają **mniej niż 250 osób**, i których **obroty roczne** nie przekraczają **50 mln EUR**, i/lub których **roczna suma bilansowa nie przekracza 43 mln EUR**.

W kategorii MŚP, małe przedsiębiorstwo jest zdefiniowane jako przedsiębiorstwo zatrudniające **mniej niż 50 osób**, i którego **obroty roczne i/lub roczna suma bilansowa nie przekracza 10 mln EUR**.

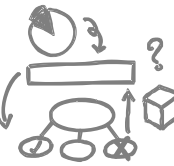

W kategorii MŚP, przedsiębiorstwo mikro jest zdefiniowane jako przedsiębiorstwo zatrudniające **mniej niż 10 osób**, i którego obroty roczne i/lub roczna suma bilansowa nie przekracza **2 mln EUR**.

Źródło: Zalecenie Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 0036–0041)

Ocena zdolności kredytowej

Mikro i Małe Przedsiębiorstwa

Analiza sytuacji finansowej

W ramach analizy sytuacji finansowej ocenie powinny podlegać:

- Aktualna i **prognozowana sytuacja finansowa**, w tym bilanse, źródła spłaty zobowiązań wynikających z umowy, również w sytuacji ewentualnych niekorzystnych zdarzeń, a także – w stosownych przypadkach – strukturę kapitałową, kapitał obrotowy, dochód i przepływy środków pieniężnych;
- W stosownych przypadkach:
 - poziom dźwigni finansowej kredytobiorcy, dystrybucję dywidendy, a także faktyczne i prognozowane/przewidywane wydatki inwestycyjne, jak również cykl konwersji środków pieniężnych w związku z danym instrumentem;
 - profil ekspozycji do zakończenia okresu kredytowania w stosunku do potencjalnych zmian na rynku, takich jak ekspozycje denominowane w walutach obcych czy ekspozycje zabezpieczone instrumentami spłaty;
 - prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania ustalone w oparciu o punktową ocenę kredytową lub wewnętrzny rating ryzyka;
- W analizie zapewnione powinno być korzystanie z odpowiednich wskaźników finansowych, właściwych dla danej klasy lub rodzaju produktu, zgodnie z apetytem na ryzyko kredytowe, zasadami postępowania i limitami, w tym uwzględnianie wskaźników w zakresie mającym zastosowanie i właściwym dla konkretnej oferty kredytowej.

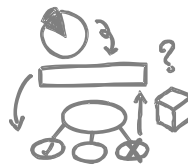
Analiza modelu biznesowego

W ramach analizy modelu biznesowego ocenie powinny podlegać:

- Model biznesowy i strategia kredytobiorców, w tym w związku z przeznaczeniem kredytu.
- Wiedza, doświadczenie i zdolność kredytobiorcy do zarządzania działalnością gospodarczą, aktywami lub inwestycjami powiązаныmi z umowami kredytu
- wykonalność biznesplanu i powiązanych prognoz finansowych
- zgodnie ze specyfiką sektora, w którym działa kredytobiorca - zależność kredytobiorcy od kluczowych umów, klientów lub dostawców, a także od ich wpływu na generowanie przepływów środków pieniężnych, w tym wszelkiego rodzaju koncentracji.
- istnienie wszelkiej potencjalnej zależności kredytobiorcy od kluczowej osoby, a w razie konieczności – wraz z kredytobiorcą określić możliwe środki ograniczania ryzyka.

Ocena zdolności kredytowej

Średnie i duże przedsiębiorstwa

Analiza sytuacji finansowej kredytobiorcy

Analiza wrażliwości w ocenie zdolności kredytowej

- Instytucje powinny ocenić trwałość i wykonalność sytuacji finansowej kredytobiorcy oraz jego przyszłej zdolności do spłaty w potencjalnie niekorzystnych warunkach, które mogą wystąpić w okresie obowiązywania umowy kredytu.
- W tym celu instytucje powinny przeprowadzić jedno- lub wieloczynnikową analizę wrażliwości, uwzględniając **zdarzenia rynkowe i idiosynkratyczne** lub ich połączenie.

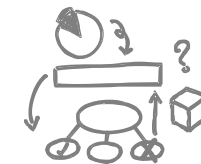
Analiza modelu biznesowego i strategii kredytobiorcy

Ocena gwarancji i zabezpieczeń

- Jeżeli umowa kredytu obejmuje jakąkolwiek formę gwarancji osób trzecich, instytucje powinny ocenić poziom ochrony zapewnianej przez taką gwarancję, a w odpowiednich przypadkach przeprowadzić ocenę zdolności kredytowej gwaranta, stosując odpowiednie postanowienia niniejszych wytycznych, zależnie od tego, czy gwarant jest osobą fizyczną czy przedsiębiorstwem. Ocena zdolności kredytowej gwaranta powinna być proporcjonalna do wielkości gwarancji w odniesieniu do kwoty kredytu i rodzaju gwaranta.
- Jeżeli w przypadku kredytu konsorcjalnego lub finansowania typu project finance strumienie płatności przechodzą przez osoby trzecie związane z transakcją, np. wyznaczonego agenta, wskazane jest dokonanie przez instytucje (lub głównych organizatorów czy ich wyznaczonych agentów) oceny wiarygodności agenta. W przypadku transgranicznego udzielania kredytów i finansowania typu project finance agent powinien być w transakcji jedynym wystawcą gwarancji, akredytyw dokumentowych lub podobnych dokumentów wystawianych na rzecz dostawcy

Ocena zdolności kredytowej

Średnie i duże przedsiębiorstwa – transakcje lewarowane

- Wymagana **nadrzędna definicja** transakcji lewarowanych, która uwzględnia poziom dźwigni finansowej kredytobiorcy i cel transakcji. Definicja ta powinna funkcjonować **we wszystkich liniach biznesowych i jednostkach ponoszących ryzyko kredytowe**.
- Zakres i wdrażanie definicji transakcji lewarowanej powinny być przedmiotem regularnego przeglądu, aby **wykluczyć wystąpienie nienależytych wyłączeń**.

- **Apetyt i strategia** w zakresie transakcji lewarowanych w sposób obejmujący wszystkie odpowiednie jednostki biznesowe zaangażowane w tego rodzaju operacje oraz:
- **Rodzaje transakcji** lewarowanych, a także **akceptowalne wartości parametrów**, takich jak rating, prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania, poziom zabezpieczenia i poziom lewarowania, w tym – w stosownych przypadkach – na szczeblu sektorowym.

- Apetyt na ryzyko związany z **syndykacją** transakcji lewarowanych i kompleksowe ramy limitów, w tym specjalne limity gwarantowania emisji (underwritingu) i szczegółowy zestaw sublimitów, w których wskazane zostaną limity maksymalne i charakter transakcji, w których instytucja jest gotowa uczestniczyć.
- Prawidłowa struktura zarządzania dla transakcji lewarowanych, umożliwiając kompleksowy i spójny nadzór nad wszystkimi transakcjami lewarowanymi,

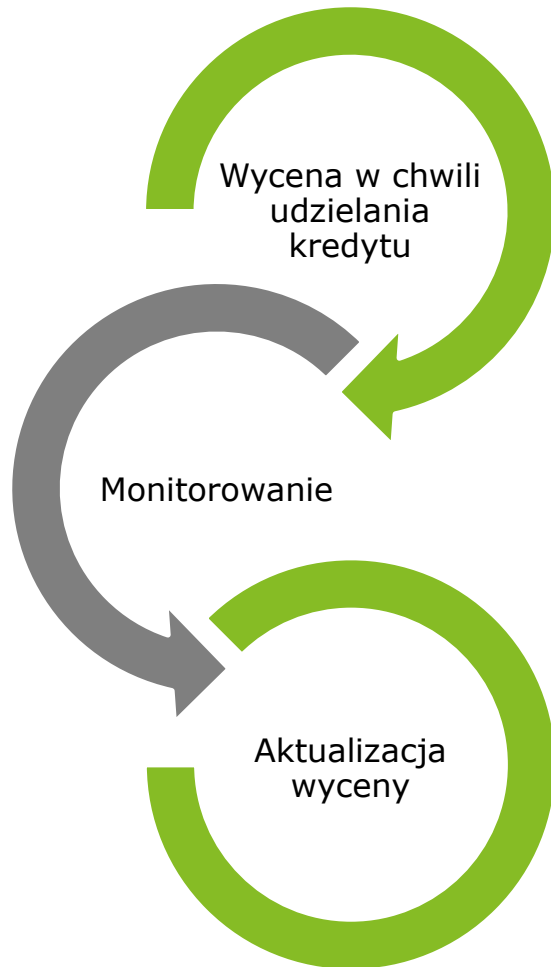
- Instytucje powinny zapewnić, aby wszystkie transakcje lewarowane były poddawane odpowiedniemu przeglądowi, zgodnie z apetytem instytucji na ryzyko, strategiami i zasadami postępowania, a także zatwierdzone przez odpowiednich decydentów kredytowych.
- W przypadku transakcji wiążących się z ryzykiem wynikającym z **kredytu konsorcjalnego i ryzykiem gwarantowania emisji (underwritingu) powinny istnieć konkretne wymogi i procesy dotyczące procedury zatwierdzania**.

- Dokonując oceny zdolności kredytowej kredytobiorców w przypadku transakcji lewarowanych, poza kryteriami ogólnymi obowiązującymi przy ocenie zdolności kredytowej, instytucje powinny określić **nadmierną dźwignię finansową w chwili udzielania kredytu** wyrażoną stosunkiem: zadłużenie ogółem do wyniku finansowego bez odsetek, opodatkowaniem, deprecjacją i amortyzacją (EBITDA).
- Transakcje z nadmierną dźwignią finansową powinny być wyjątkiem (przy zachowaniu zgodności z apetytem instytucji na ryzyko) oraz stanowić część ram instytucji w zakresie delegowania kredytu i eskalacji zarządzania ryzykiem.
- Instytucje powinny przeprowadzić kompleksową ocenę zdolności kredytobiorcy do spłaty lub ograniczenia dźwigni finansowej w celu osiągnięcia **zrównoważonego poziomu zadłużenia w rozsądnym okresie**.

Wycena

Instytucje powinny uwzględnić czynniki środowiskowe, społeczne i związane z zarządzaniem, które wpływają na wartość zabezpieczenia, np. efektywność energetyczną budynków

Wycena w chwili udzielania kredytu

- Zabezpieczenie w formie nieruchomości
- Zabezpieczenie w formie ruchomości

Monitorowanie i aktualizacja wyceny

- Zabezpieczenie w formie nieruchomości
- Zabezpieczenie w formie ruchomości

Kryteria dotyczące rzeczoznawców

- Odpowiednia wiedza i umiejętności
- Niezależność

Kryteria dotyczące zaawansowanych modeli statystycznych do wyceny

- Ważne i dokładne
- Oparte na danych wysokiej jakości

Decyzja kredytowa i umowa kredytu

Udokumentowane rezultaty oceny zdolności kredytowej powinny same w sobie uzasadniać propozycję zatwierdzenia lub odrzucenia wniosku o kredyt.

Decyzja o zatwierdzeniu lub odrzuceniu wniosku o kredyt (decyzja kredytowa) powinna zostać podjęta przez odpowiednich decydentów kredytowych zgodnie z zasadami postępowania i procedurami oraz zasadami zarządzania

Decyzja kredytowa powinna być jasna i dobrze udokumentowana oraz powinna zawierać wszystkie warunki i warunki wstępne, w tym warunki służące ograniczeniu ryzyka zidentyfikowanego w trakcie oceny zdolności kredytowej, takie jak ryzyko dotyczące czynników środowiskowych, społecznych i związanych z zarządzaniem, odnoszącego się do umowy kredytu i wypłaty kredytu.

Decyzja kredytowa powinna jasno określać maksymalny okres jej ważności. Jeżeli zatwierdzona transakcja nie zostanie zrealizowana w tym terminie, należy przedstawić do zatwierdzenia nową ofertę kredytową.

Do zawarcia umowy kredytu nie powinno dochodzić, jeżeli instytucje i kredytodawcy nie zweryfikowali spełnienia wszystkich warunków wstępnych i warunków przedstawionych w decyzji kredytowej. Wypłata kredytu powinna nastąpić wyłącznie po zawarciu umowy kredytu.

Ogólne zasady ram monitorowania ryzyka kredytowego

- Instytucje powinny posiadać stabilne i skuteczne ramy monitorowania, wspierane adekwatną infrastrukturą danych w celu zapewnienia, aby informacje dotyczące ich ekspozycji na ryzyko kredytowe, kredytobiorców i zabezpieczenia były odpowiednie i aktualne, a także aby sprawozdawczość zewnętrzna była wiarygodna, kompletna, aktualna i terminowa.

Monitorowanie ekspozycji kredytowej i kredytobiorców

- W ramach monitorowania ekspozycji kredytowej i kredytobiorców instytucje powinny monitorować wszystkie kwoty należności i limity oraz wykonywanie przez kredytobiorcę zobowiązań z tytułu spłat. Instytucje powinny również monitorować, czy kredytobiorca i zabezpieczenie wpisują się w zasady postępowania dotyczące ryzyka kredytowego i czy spełniono warunki określone w chwili udzielania kredytu.

Regularna kontrola kredytowa kredytobiorców

- Instytucje powinny również przeprowadzać regularne kontrole kredytowe kredytobiorców będących co najmniej średnimi lub dużymi przedsiębiorstwami w celu stwierdzenia wszelkich zmian w ich profilu ryzyka, sytuacji finansowej lub zdolności kredytowej w porównaniu z kryteriami i oceną z chwili udzielania kredytów, jak również w celu dokonania przeglądu i aktualizacji odpowiedniego wewnętrznego ratingu kredytowego/wewnętrznej oceny punktowej.

Monitorowanie warunków umowy

- W stosownych przypadkach określonych umów kredytu instytucje powinny monitorować wymogi dotyczące ubezpieczenia zabezpieczenia i podejmować działania następcze w tym zakresie zgodnie z umową kredytu lub wymogami instrumentu kredytowego.

Korzystanie ze wskaźników wczesnego ostrzegania oraz list zagrożeń w monitorowaniu kredytów

- W ramach monitorowania instytucje powinny opracowywać, utrzymywać i regularnie oceniać odpowiednie ilościowe i jakościowe wskaźniki wczesnego ostrzegania wspierane odpowiednią infrastrukturą informatyczną i infrastrukturą danych, które pozwolą na wykrycie w odpowiednim czasie zwiększonego ryzyka kredytowego.

Udzielanie kredytów „zrównoważonych środowiskowo”

Szczegółowe zasady udzielania

Instytucje, które przyznają lub planują przyznawać kredyty zrównoważone środowiskowo, powinny opracować w ramach swoich zasad postępowania i procedur w zakresie ryzyka kredytowego szczególne zasady polityk i procedur udzielania kredytów zrównoważonych środowiskowo, obejmujące udzielanie tego rodzaju kredytów i ich monitorowanie

Kryteria dla uznania kredytu za zrównoważony środowiskowo

Zasady powinny: przedstawiać listę projektów i działań, jak również kryteriów, które instytucja uznaje za kwalifikujące się do kredytów zrównoważonych środowiskowo, lub odnieść się do odpowiednich istniejących standardów udzielania kredytów zrównoważonych środowiskowo, które określają, jakiego rodzaju kredyty uznaje się za zrównoważone środowiskowo

Monitorowanie odpowiedniego wykorzystania środków

Zasady powinny: określać proces, w którym instytucje oceniają, że zyski z instrumentów kredytowych zrównoważonych środowiskowo, których udzieliły, wykorzystano na działania zrównoważone środowiskowo (gromadzenie informacji, ocena spełnienia kryteriów, zapewnienie monitorowania przez kredytobiorców, regularne monitorowanie – żądanie informacji)

Uwzględnienie własnej strategii sustainable finance

Instytucje powinny określić cele jakościowe oraz – w stosownych przypadkach – ilościowe, aby wspierać rozwój i integralność udzielania kredytów zrównoważonych środowiskowo, jak również oceniać, w jakim zakresie rozwój ten wpisuje się w ogólne cele związane z klimatem i równowagą środowiskową lub przyczynia się do ich realizacji.

Przykładowe podejście do uwzględnienia czynników ESG

Metoda mapy ciepła

- Pierwszy krok polega na zdefiniowaniu scenariuszy przejścia zakładających zmiany klimatyczne oraz cele środowiskowe takie jak redukcja emisji, zmiana wymagań nadzorczych, itp.
- Scenariusze mogą być przygotowane w oparciu o scenariusze publikowane przez międzynarodowe agencje.
- Scenariusze powinny być dostosowane do danego podmiotu i jego portfela, który powinien być na tyle szczegółowo określony, aby umożliwić określenie wpływu scenariuszy na parametry ryzyka.
- Analizie może podlegać scenariusz podstawowy (najbardziej prawdopodobny) oraz inne scenariusze (skrajne) w celu określenia ich wpływu.

- W tym kroku określana jest istotność sektorów. Dla sektorów materialnych identyfikowany jest wpływ scenariuszy
- W rezultacie każda z gałęzi zostanie przypisana do odpowiedniej skali jakościowej (np. zgodnie z metodą mapy ciepła) która będzie określała:
 - Rodzaj zagrożeń klimatycznych i środowiskowych dla każdego sektora
 - Horyzont czasowy oddziaływania
- W przypadku kluczowych branż należy zidentyfikować główne czynniki ryzyka i przygotować ich prognozy.

Przykładowa mapa wpływu

	Krótki termin	Średni termin	Długi termin
Sektor 1	Neutralne	Neutralne	Negatywny
Sektor 2	Neutralne	Neutralne	Negatywny
Sektor 3	Pozytywne	Neutralne	Neutralne
	Pozytywne	Neutralne	Neutralne

■ Pozytywne ■ Neutralne ■ Negatywny

Ryzyka ESG

Obszary wdrożenia

Polityka cenowa

Ocena rentowności różnych linii biznesowych, produktów, transakcji itp.

System wynagrodzeń

Alokacja kapitału między różnymi obszarami działalności

Proces akceptacji i wyceny transakcji

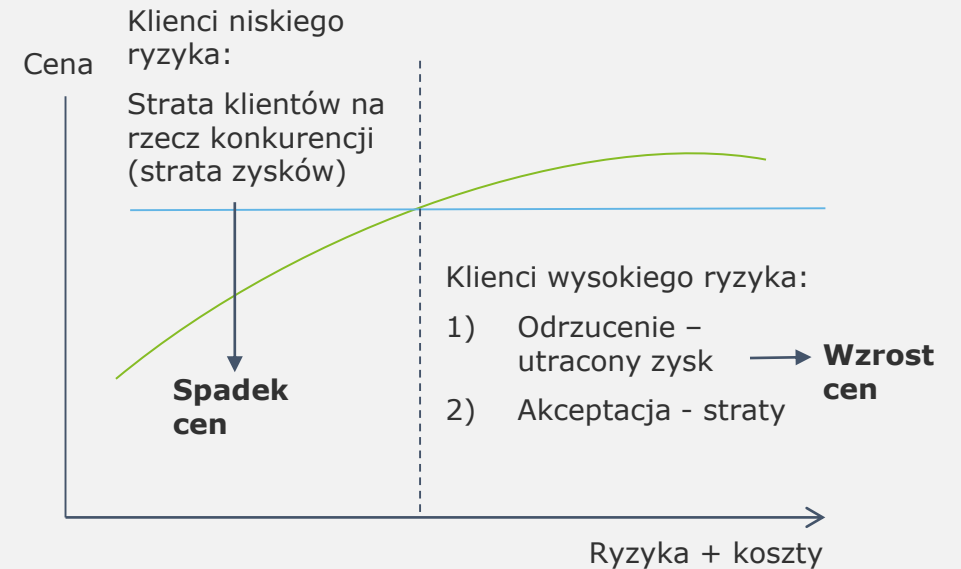

Zarządzanie ryzykiem

- **Inwestowanie w przedsiębiorstwa, które są wystarczająco rentowne po uwzględnieniu ich zużycia kapitału.**
- **Wykorzystywanie produktów o niskiej marży / niskiego ryzyka, a nie tylko bardzo ryzykownych produktów o wysokiej wydajności**
- **Nagradzanie długoterminowych zysków z uwzględnieniem ryzyka**
- **Inwestowanie tylko w rentowne transakcje**
- **Większa świadomość ryzyka poprzez rzeczywisty wpływ ryzyka na biznes**

Wycena oparta na ryzyku pozwala na optymalizację zysków pod kątem RAPM

Optymalizacja wyceny

- Koszty danej transakcji - zysk na każdej transakcji (np. Koszty + x%)
- Benchmarking - maksymalizacja zysku przy uwzględnieniu cen rynkowych
- Prawdopodobieństwo przyjęcia - maksymalizuj zysk, przy uwzględnieniu prawdopodobieństwa, że klient zaakceptuje ofertę

Pytanie

Czy w związku z Wytycznymi EBA Państwa instytucja wprowadziła lub zakłada zmiany w zakresie polityki cenowej?

- a. Nie i nie zakładamy zmian
- b. Wprowadziliśmy zmiany do polityki cenowej i nie zakładamy dalszych zmian
- c. Zidentyfikowaliśmy niezbędne zmiany i jesteśmy w trakcie ich wdrażania
- d. Jesteśmy w trakcie identyfikacji zmian
- e. Nie rozpoczęliśmy procesu identyfikacji zmian

Nasz Zespół

Aby uzyskać więcej szczegółów na temat aspektów zawartych w tej prezentacji, prosimy o kontakt z nami:

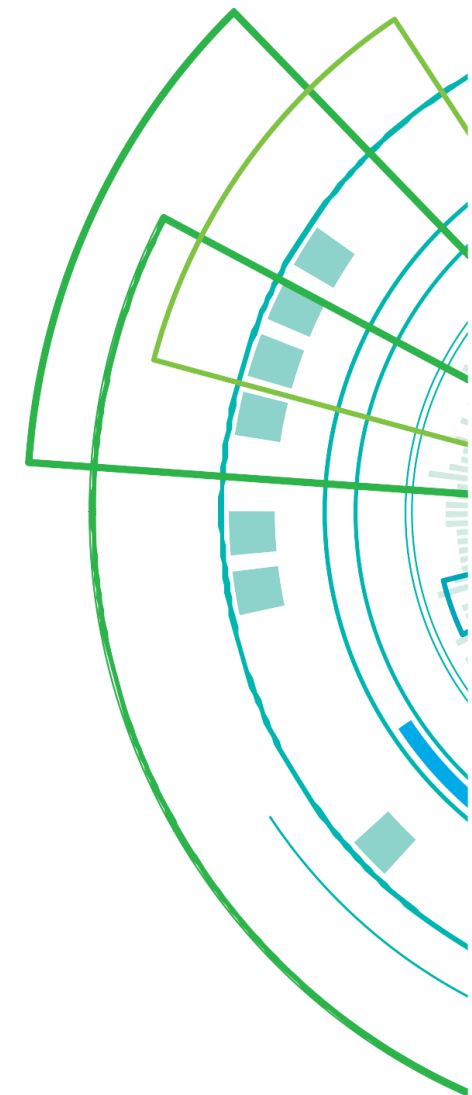
Paweł Jagłowski

Director
FSI Risk & Regulatory Advisory
+ 48 (22) 348 37 18
+ 48 882 405 565
pjaglowski@deloittece.com

Anna Kobus

Manager,
Technology Strategy & Transformation
+ 48 (22) 511 01 43
+ 48 605 200 852
akobus@deloittece.com

Nazwa Deloitte odnosi się do jednej lub kilku jednostek Deloitte Touche Tohmatsu Limited, prywatnego podmiotu prawa brytyjskiego z ograniczoną odpowiedzialnością i jego firm członkowskich, które stanowią oddzielne i niezależne podmioty prawne. Dokładny opis struktury prawnej Deloitte Touche Tohmatsu Limited oraz jego firm członkowskich można znaleźć na stronie www.deloitte.com/pl/onas.

Deloitte świadczy usługi audytorskie, konsultingowe, doradztwa podatkowego i finansowego klientom z sektora publicznego oraz prywatnego, działającym w różnych branżach. Dzięki globalnej sieci firm członkowskich obejmującej 150 krajów oferujemy najwyższej klasy umiejętności, doświadczenie i wiedzę w połączeniu ze znajomością lokalnego rynku. Pomagamy klientom odnieść sukces niezależnie od miejsca i branży, w jakiej działają. Ponad 244 000 pracowników Deloitte na świecie realizuje misję firmy: wywierać pozytywny wpływ na środowisko i otoczenie, w którym żyją i pracują.

Deloitte Central Europe to regionalna jednostka działająca w ramach Deloitte Central Europe Holdings Limited, członka Deloitte Touche Tohmatsu Limited w Europie Środkowej. Usługi świadczą spółki zależne i stowarzyszone z Deloitte Central Europe Holdings Limited, które stanowią odrębne i niezależne podmioty prawne. Spółki zależne i stowarzyszone z Deloitte Central Europe Holdings Limited to jedne z wiodących firm świadczących usługi profesjonalne; zatrudniają łącznie ponad 5000 pracowników w 41 biurach w 17 krajach Europy Środkowej.